

KLAGANDE

Försäkringskassan
Processjuridiska enheten, Malmö
Box 14069
200 24 Malmö

MOTPART

[REDACTED]

Ombud: Richard Andersson
Humana Assistans AB
Box 184
701 43 Örebro

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Växjö:s dom den 10 september 2015 i mål nr 3682-14, se bilaga A

SAKEN

Assistansersättning

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer Försäkringskassans beslut den 28 augusti 2014.

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan yrkar att kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer Försäkringskassans beslut den 28 augusti 2014.

██████████ motsätter sig ändring av förvaltningsrättens dom.

VAD PARTERNA ANFÖR

Försäkringskassan

Av utredningen i målet framkommer inte någon medicinsk förklaring till varför aktuella diagnoser i form av dysmeli och smärtsyndrom innebär så omfattande aktivitetsbegränsningar som beskrivs. ██████████ kan enligt behovsbeskrivningen laga mat vid spisen, äta själv och plocka fram bestick och glas. I ADL-status den 16 april 2013 anges att behovet av hjälp varierar från dag till dag och att hon vissa dagar kan klara t.ex. tandborstning och hårtvätt. Hon kan förflytta sig inne och ute, kommunicera med andra och i övrigt sköta sina personliga angelägenheter. Hon har uppgett att hon inte har psoriasis utan inre psoriasis och att salvorna avser värken. Nedsättningen av funktionen i höger arm är inte varaktig, i synnerhet mot bakgrund av att hon nu genomgått en operation för att minska domningarna och återfå känsel. Funktionshindret är inte så stort och orsakar inte sådana betydande svårigheter i den dagliga livsföringen att det medför tillhörighet till personkretsen. Förhållandena i målet är jämförbara med omständigheterna i Högsta förvaltningsdomstolens avgörande i HFD 2012 ref. 8. Försäkringskassan hänvisar vidare till yttrande av försäkringsmedicinsk rådgivare som i huvudsak anger att det finns full rörlighet i höger axelled och armbågsled, men nedsatt styrka i höger hand.

████████████████████

Det finns en mycket tydlig koppling mellan hennes diagnoser och aktivitetsbegränsningar. Avsaknaden av vänster arm har medfört överansträngning, utslitning och smärta av högerarmen. Vidare är hennes förmåga att greppa med tänderna nedsatt. Det finns enligt läkare ingen förhoppning om att operationen av karpaltunnelsyndrom ska leda till någon väsentlig förbättring av motoriken och kraften i högerhanden. Av utredningen framgår att hon har ett dagligen återkommande och omfattande hjälpbehov i många ADL-moment. Försäkringskassan ser inte till hela innehållet i det medicinska underlaget utan till lösryckta formuleringar. Till stöd för sin talan åberopar hon bl.a. intyg den 3 juni 2014 av tandläkare ██████████ vid Tandvårdshögskolan Malmö högskola samt intyg den 22 oktober 2015 av sjukhustandläkare ██████████ vid Blekingesjukhuset.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Av utredningen i målet framgår att ██████████ till följd av sitt funktionshinder behöver viss hjälp med olika moment i den dagliga livsföringen men också att hon i viss utsträckning kan klara vissa moment själv. Stödbehovet är dagligen återkommande och avser delvis integritetskänsliga moment. Försäkringskassan får emellertid anses ha visat att uppgiven funktionsnedsättning inte fullt ut kan sättas i samband med aktuella diagnoser. Tidsåtgången för sådana moment där hjälp uppenbart behövs, t.ex. vid av- och påklädning framstår inte som omfattande.

Vid en samlad bedömning finner kammarrätten att det inte är fråga om ett sådant stort funktionshinder som förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd och service. ██████████ tillhör därmed inte personkretsen i 1 § 3 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Hon har därför inte rätt till assistansersättning. Överklagandet ska således bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 4).

Kammarrättsråden Bodil Stelzer (ordförande) och Evalotta Grip samt kammarrättsassessorn Christina Fränngård (referent) har deltagit i avgörandet.

Föredragande: Johan Åkerhed

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I VÄXJÖ****DOM**
2015-09-10
Meddelad i
VäxjöMål nr
3682-14**KLAGANDE**

[REDACTED]

Ombud: Richard Andersson
Humana Assistans AB
Box 184
107 23 Stockholm

MOTPART

Försäkringskassan
Processjuridiska enheten, Malmö
Box 14069
200 24 Malmö

ÖVERKLAGAT BESLUT

Försäkringskassans beslut den 28 augusti 2014, dnr 033784-2014

SAKEN

Assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken (SFB); fråga om förutsättningarna i 1 § 3 lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är uppfyllda.

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten förklarar med ändring av Försäkringskassans beslut att

[REDACTED] omfattas av personkretsen 3 i 1 § LSS. Målet återvisas till Försäkringskassan för fortsatt handläggning.

YRKANDEN M.M.

Den 1 juni 2014 beslutet avslag Försäkringskassan [REDACTED] ansökan om assistansersättning. Försäkringskassan ändrade inte beslutet i omprövning den 28 augusti 2014. Som skäl för beslutet angavs att [REDACTED] inte hörde till den personkrets som enligt 1 § LSS kan ha rätt till insatsen. Försäkringskassan bedömde att bestämmelsens två första punkter inte var aktuella, och att [REDACTED] varaktiga funktionsnedsättning inte gav upphov till omfattande stöd och service i den dagliga livsföringen i den bemärkelse som avses bestämmelsens tredje punkt.

[REDACTED] yrkar att förvaltningsrätten ska fastställa att hon tillhör personkretsen i 1 § LSS och att hon ska beviljas assistansersättning i ansökt eller skälig omfattning. Hon anför i huvudsak följande. Försäkringskassans beslut strider mot vad som framgår av det medicinska underlaget, Olofströms kommuns bedömning och omständigheter som förelagat under mycket lång tid. Hon har genom beslut av kommunen personlig assistans 52 timmar i veckan, vilken verkställs alla dagar i veckan. – Utöver handlingar som tidigare inlämnats till Försäkringskassan åberopar hon kompletterande intyg från familjeläkare [REDACTED] daterat den 3 november 2014.

Försäkringskassan anser att det överklagade beslutet inte ska ändras.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET*Förutsättningar för förvaltningsrättens prövning*

Rätten till personlig assistans enligt SFB förutsätter bland annat att den försäkrade omfattas av LSS enligt någon av de punkter som anges i 1 § LSS (se 51 kap. 2 § första stycket SFB). Dit hör, enligt tredje punkten,

personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder (än som anges i punkterna 1 och 2) som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Av förarbeten till bestämmelsen framgår bland annat följande. Samtliga rekvisit måste vara uppfyllda. Rekvisiten går inte att helt självständigt bedöma var för sig eftersom de påverkar varandra. Med funktionshinder avses den begränsning eller det hinder som gör att en människa till följd av skada eller sjukdom inte kan utföra en aktivitet på det sätt eller inom de gränser som kan anses normalt. Det är inte orsaken till eller arten av funktionshindret som är avgörande, och inte heller den medicinska diagnosen. Funktionshindren ska vara varaktiga, dvs. inte av tillfällig eller mer övergående natur. Storlekskravet innebär att funktionshindren ska ha en sådan karaktär eller omfattning att de starkt påverkar flera viktiga livsområden samtidigt. Med betydande svårigheter i den dagliga livsföringen menas bl.a. att den enskilde inte på egen hand kan klara vardagsrutiner som toalettbestyr och hygien, påklädning, mathållning, kommunikation, förflyttning inomhus eller utomhus, sysselsättning och nödvändig träning eller behandling. Det kan också handla om att kunna göra sig förstådd eller att förstå sin ekonomi. Det kan exempelvis röra sig om att en person till följd av funktionshinder dagligen är mycket beroende av hjälpmedel eller har återkommande behov av en annan persons hjälp för den dagliga livsföringen i bl.a. boendet eller för att förflytta sig, meddela sig med andra eller ta emot information. Behovet av stöd eller service kan avse hjälp med toalettbesök, påklädning, matlagning, skrivning, läsning, kommunikation, förflyttning, rekreation m.m. I begreppet omfattande kan ligga både kvantitativa och kvalitativa aspekter. Detta innebär att den enskilde i allmänhet har ett dagligt behov av långvarigt eller upprepat stöd. Ibland kan det behövas återkommande insatser av så speciell art att de trots mindre tidsåtgång är att betrakta som omfattande. För människor med flera funktionshinder måste den samlade effekten bedömas. Små men flera funktionshinder kan i samverkan verka multiplicerande. En bedömning av en persons behov av stöd eller ser-

vice måste alltid ske utifrån en sammanvägning av medicinska, sociala och psykologiska faktorer (prop. 1992/93:159 s. 55 och 168 f.).

Parterna är i målet oeniga huruvida [REDACTED] omfattas av LSS enligt vad som föreskrivs i 1 § 3 LSS. Förvaltningsrätten har i målet att pröva huruvida [REDACTED] gjort sannolikt att kriterierna i 1 § 3 LSS är uppfyllda.

Förvaltningsrättens bedömning

Det är i målet känt att socialtjänsten i [REDACTED] hemkommun bedömt att hon omfattas av LSS enligt 1 § 3 LSS. Socialtjänstens bedömning är emellertid inte bindande för andra myndigheter.

Det medicinska underlag som finns tillgängligt i målet ger stöd för att [REDACTED] har funktionsnedsättningar som bland annat påverkar hennes möjligheter att klara att utföra hushållsgöromål som att städa, tvätta, handla, bereda måltider, sköta toalettbestyr och övrig hygien, omklädning, medicinsk behandling av psoriasis och att hålla i telefon. Framförallt synes dysmeli, nedsatt kraft i sin enda hand och smärta orsaka behov av hjälp. Det finns i målet inte anledning att anta att dessa orsaker är av tillfälligt eller övergående slag. Omfattningen av hjälpbehovet synes härutöver påverkas av att hon har psoriasis, allergi och hörselskada. Hjälpbehovet ser inte likadant ut varje dag. Hon får hjälp både av sin man och av avlönad personlig assistent. Den personliga assistans som hon får genom kommunen har förlagts till några av veckans dagar. Dessa omständigheter föranleder inte förvaltningsrätten att göra en annan bedömning än att [REDACTED] funktionshinder är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och att hon har ett omfattande behov av stöd eller service.

Försäkringskassan anger i det överklagade beslutet att [REDACTED] har ett varaktigt funktionshinder som inte beror på normalt åldrande, men har särskilt beaktat att hon varit tillfälligt försämrad med anledning av genomgången operation av karpaltunnelsyndrom. Försäkringsmedicinsk rådgivare bedömer att det normala läkningsförloppet efter en karpaltunnel-operation är tre till sex veckor. Av ST-läkare [REDACTED] intygs den 14 maj 2014 framgår bland annat följande angående operation av [REDACTED] hand i januari samma år med anledning av karpaltunnelsyndrom. Operationen genomfördes för att [REDACTED] upplevde stora besvär i form av obehagliga domningar i handen. Operationen bedömdes lyckad eftersom hon återfått känslan. Det fanns inga förhoppningar om att operationen skulle leda till någon väsentlig förbättring av motoriken eller kraften i handen jämfört med innan hon fick karpaltunnelsyndrom. Tvärtom är kraften ofta nedsatt en tid efter operationen, vilket beror på lokalt obehag i anslutning till ärrret. Enligt hans erfarenhet är det inte ovanligt att detta varar i mer än de två månader som finns angivet i det försäkringsmedicinska beslutsstödet. Det kan tyckas rimligt att ta i beaktande att [REDACTED] avsaknad av vänster arm medför att speciella omständigheter föreligger. Familjeläkare [REDACTED] har i intygs den 3 november 2014 bland annat skrivit följande.

”Januari 2014 opererades hon för karpaltunnelsyndrom vid högra handen och därefter uppstod en försämring av handfunktionen, ur motoriskt perspektiv. Det fanns lite försämring även innan operationen. Denna går sannolikt inte i regress. Patienten är tvungen att använda enbart högra armen till samtliga aktiviteter, dessa skapar överbelastningar som ger henne mera intensiv värk. I samband med detta ökar också hjälpbehovet. /.../ Hon kan inte använda höger arm varken till hushållsarbete eller till den egna hygien och hon behöver alltid hjälp vid samtliga aktiviteter.”

Mot bakgrund av intygen ovan anser förvaltningsrätten att tillfällig försämring efter operation tillsammans med försäkringsmedicinsk rådgivares uppgifter avseende normalt läkningsförloppet efter en karpaltunneloperation, inte är i tillräckligt för att bedöma att [REDACTED] behov av hjälp skulle vara annat än varaktigt.

Förvaltningsrätten anser vid en samlad bedömning att förutsättningarna i 1 § 3 LSS uppfyllda. Detta innebär att Försäkringskassan inte haft fog att avslå [REDACTED] ansökan om assistansersättning på den grund som anges i det överklagade beslutet. Det ankommer dock på Försäkringskassan att som första instans utreda huruvida [REDACTED] i övrigt uppfyller förutsättningarna för assistansersättning. Det överklagade beslutet ska därför upphävas, och målet visas åter till Försäkringskassan för fortsatt handläggning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3104/1D).

Anders Poulsen

I avgörandet har nämndemännen Ros-Marie Gustavsson, Camilla Karlman och Pontus Kindenäs deltagit.

Föredragande: Lisa Sigfrid

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom två månader** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om

dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

Sista dagen för överklagande är i regel den dag som genom sitt tal i månaden motsvarar den dag Ni fick del av beslutet. Om Ni fick del av förvaltningsrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om Ni fick del av beslutet en dag med ett tal i månaden som inte finns i slutmånaden löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag. Om Ni fick del av beslutet t.ex. den 31 juli måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 september.

Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom två månader* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

För en enskild klagande är sista dagen för överklagande två månader från den dag då han/hon fick del av kammarrättens beslut. Om klaganden fick del av kammarrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om klaganden fick del av beslutet t.ex. den 31 juli, som inte har någon motsvarighet två månader senare, löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag, dvs. i det här exemplet den 30 september. Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.